

Demissionair minister van Bijsterveldt zegt dat zij de kwaliteit van kunst- en cultuureducatie wil verbeteren. Een positief en lovenswaardig streven. Zij zegt dat kennis van de cultuur een belangrijk onderwerp in het curriculum van het voortgezet onderwijs is. Verbijsterend is het daarom, dat deze minister op de valreep via een wetsvoorstel het vak culturele- en kunstzinnige vorming in de bovenbouw van havo en vwo wil afschaffen en de reeds beperkte keuzemogelijkheid voor een kunstvak in het profiel cultuur en maatschappij op de havo zo ver wil beperken dat het nauwelijks nog mogelijk is een kunstvak te kiezen. Dit wetsvoorstel resulteert daarmee dus in de afschaffing van kunst- en cultuureducatie in de bovenbouw van havo en vwo. De minister noemt dit een maatregel ter bevordering van de kwaliteit. Hoe kan de kwaliteit bevorderd worden als het vak wordt afgeschaft?

- Kunstonderwijs zorgt voor:
  - Persoonlijke en emotionele ontwikkeling door de stimulering van creatieve zelfexpressie. Zonder deze elementen kan een kind niet uitgroeien tot een evenwichtig en breed ontwikkeld persoon.
  - Visueel bewustzijn; het vermogen om natuurlijke en culturele voorwerpen te observeren
  - Training van vaardigheden die voor het eindexamen zijn vereist
  - Voor de meeste leerlingen kan de kunstzinnige vorming een belangrijke verrijking van de vrije tijd betekenen, omdat ze zelf bijvoorbeeld blijven schilderen als hobby of lid worden van een creatieve werkgroep, of omdat ze van kunst van anderen blijven genieten, bijvoorbeeld door naar tentoonstellingen te gaan.
  - Waardering bijbrengen voor cultureel erfgoed: kunstzinnige vorming heeft ook tot doel leerlingen te laten kennismaken met het neusje van de zalm op kunstgebied, van nu en vroeger, en met de kunst en kunstnijverheid van andere culturen. Zoals de docent Engels in de literatuurlessen de leerlingen vertrouwd maakt met het werk van Shakespeare en hen er enthousiast voor probeert te maken, zo probeert de docent beeldende vorming de leerlingen vertrouwd te maken met het beste op het gebied van schilderkunst, tekenen, beeldhouwen, architectuur, enzovoort, zowel in Europa als daarbuiten.
- CKV is nu al een vak waarvan het eindexamenprogramma vaag wordt gedefinieerd in vier domeinen, waar elke school - ongeacht of zij zelf ervaren zijn in het samenstellen van een cultureel curriculum - haar eigen invulling aan mag geven. En nu wil de overheid hier nóg minder inhoud aan gaan geven; scholen hier nóg vrijer in laten. Als er iets moet veranderen is het juist het tegenovergestelde: kunst- en cultuuronderwijs moet meer inhoud krijgen en de lesstof moet landelijk bepaald hebben, zodat leerlingen niet afhankelijk zijn van scholen die bijvoorbeeld slechts taaldocenten in dienst hebben om CKV te geven, die niet over voldoende kennis beschikken om een inhoudelijk lesprogramma over andere vormen van kunst samen te stellen.
- Kunst- en cultuureducatie is belangrijk voor een brede vorming van leerlingen. Daarvoor is het vak ckv als vak in de bovenbouw van havo en vwo een vereiste. Alleen dan kunnen alle leerlingen binnen het curriculum kennis en inzicht opdoen over kunst- en cultuur. Dat is belangrijk voor hun toekomst, waarin zij in toenemende mate creatieve -en cultureel-maatschappelijke vaardigheden nodig hebben die zij bij het vak ckv leren. De cruciale rol van een gekwalificeerde vakdocent voor het leren is in veel wetenschappelijk onderzoek aangetoond. Zonder vak is er geen vaste plaats voor culturele vorming meer in het curriculum, is er ook geen formatie meer voor gekwalificeerde docenten. Zonder vak -of lessen kunnen gekwalificeerde ckv

docenten leerlingen geen kennis bijbrengen over kunst- en cultuur en zal van kwaliteitsverbetering geenszins sprake kunnen zijn.

- Leerlingen die op de havo voor een profiel cultuur en maatschappij kiezen, moeten een reële gelegenheid hebben om voor een kunstvak te kiezen. De minister stelt leerlingen in het profiel cultuur en maatschappij nu voor de keuze. Of: een maatschappijvak Of: een cultuurvak kiezen, terwijl zij nu beiden kunnen kiezen. De keuzemogelijkheid om een kunstvak te kiezen wordt daarmee vrijwel onmogelijk gemaakt. Zowel in het kader van algemene vorming als vanuit het perspectief van doorstroom naar vervolgoopleidingen in de kunst en cultuur en doorstroom naar de topsector van de creatieve industrie is het belangrijk dat leerlingen op havo in het cultuur - en maatschappij profiel een reële mogelijkheid hebben om een kunstvak te kiezen.
- De minister van onderwijs, cultuur en wetenschappen dient onderwijs in culturele - en kunstzinnige vorming te garanderen en de kwaliteit van dat onderwijs voor alle leerlingen te waarborgen. Zoals de minister zelf aangeeft: onderwijs dient een brede culturele en kunstzinnige vorming en dit is een belangrijke taak in het curriculum. De minister zou daarom het vak ckv, culturele - en kunstzinnige vorming als vak in het curriculum, moeten garanderen voor alle leerlingen in de bovenbouw van havo en vwo, en dit vak dus juist niet af moeten schaffen.
  - Geen vak CKV = Wegvallen expliciete brede culturele en kunstzinnige vorming. Dit is onwenselijk in het kader van de brede, culturele en kunstzinnige vorming van leerlingen, de ontwikkeling van hun creatieve vermogens en hun cultuurhistorisch besef. (zie argumentatie van de minister zelf, en onderbouwing vanuit wetenschappelijke feiten)
  - Geen vak CKV = Wegvallen expliciete scholing van cultuurhistorisch besef
Het wegvallen van het vak CKV, maar wel de verplichting aan scholen om aan culturele vorming te doen, betekent dat de culturele vorming wordt overgenomen door andere vakken, zoals de talen en geschiedenis. Deze docenten hebben al een hele reeks eindtermen waaraan ze moeten voldoen en waarmee ze de handen vol hebben. De culturele vorming wordt daardoor op de tweede plaats gezet en de culturele vorming is in ieder geval niet meer gegarandeerd en verdwijnt het op den duur. Eerdere voorbeelden, bijvoorbeeld rond ict in de basisvorming, bevestigen dit beeld.
- Het lijkt vanzelfsprekend dat een minister van onderwijs, cultuur en wetenschappen, wetenschappelijke onderbouwing hanteert als uitgangspunt voor beleid. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat de kwaliteit van de docent de belangrijkste factor is voor kwaliteit in het onderwijs. Docenten blijken ongeveer 20% van de verschillen in de prestaties van de leerlingen te kunnen beïnvloeden en meer dan veertig jaar onderzoek naar effectiviteit van leraren en hun scholen blijkt dat diverse interventies van leraren effect sorteren als het gaat om de prestaties van de leerlingen (Van de Grift, 2010). Uit onderzoek van Hattie (2009) blijkt op basis van meer dan 800 meta-analyses dat docenten de meest belangrijke invloed op het leren van leerlingen hebben. Dit toont het belang van zowel de docent voor het onderwijsleerproces overtuigend aan.
  - Geen vak CKV = geen gekwalificeerde vakdocenten meer. Door het vak CKV af te schaffen, zullen er ook geen gekwalificeerde vakdocenten meer zijn die leerlingen culturele en kunstzinnige kennis en vaardigheden kunnen bijbrengen. Culturele vorming vereist vakspecifieke kennis en vaardigheden van de docent en is daarom niet voor elke docent weggelegd.

- Geen vak CKV = Geen gekwalificeerde CKV docenten meer = geen kwaliteitsverbetering: Wanneer er geen vak CKV meer is en er geen gekwalificeerde docenten meer zijn, zal de culturele vorming van de leerlingen expliciet overgelaten worden aan andere docenten terwijl actueel wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van onderwijs de rol van een gekwalificeerde vakdocent voor de kwaliteit en effectiviteit van het leren in juist benadrukt. Alleen door culturele vorming expliciet op te nemen als vak, is de directe link met de samenleving gegarandeerd en bereidt het onderwijs de leerlingen voor om in de samenleving als volwaardig burger te functioneren.
- Geen vak CKV + een verdere beperking van keuze voor kunstvak in C&M = verlies van duizenden banen in kunst - en cultuureducatie. Wanneer er geen ckv vak meer is en wanneer leerlingen nauwelijks nog een kunstvak kunnen kiezen, zijn er ook geen vakdocenten meer nodig. Dit kost duizenden banen aan academisch opgeleide docenten in kunst -en cultuurvakken en aan opgeleide en getrainde educatieve medewerkers. De rekening wordt daarmee niet alleen bij het onderwijs gelegd, maar ook bij andere ministeries.
- Geen vak CKV & beperken van keuze voor kunstvak in C&M = educatieve doelstellingen musea niet haalbaar meer. Door het schrappen van het vak CKV en het beperken van de keuze voor een kunstvak op havo C&M, kunnen musea en culturele instellingen hun educatieve doelstellingen moeilijker verwezenlijken. De culturele infrastructuur die in de afgelopen 14 jaar met veel inspanningen is opgebouwd rondom het vak CKV wordt afgebroken. De musea en culturele instellingen verliezen bovendien bezoekers en een bron van inkomsten. Daarnaast is het bezoek aan musea en culturele instellingen in Nederland, internationaal gezien, toch al vrij mager. Die achterstand zou alleen maar groter worden.
- Geen vak CKV = niet consistent redeneren van de minister. In de kamerbrief van maart 2012 geeft de minister aan, na onderzoek door diverse onafhankelijke commissies, dat het ministerie wel moet voorschrijven WAT er in het onderwijs gedaan moet worden, maar niet HOE dat gedaan moet worden. Dat laatste is aan de scholen volgens de minister. Met name aan het verplicht voorgeschreven aantal culturele activiteiten wordt getwijfeld. De minister geeft aan scholen ruimte te willen geven voor een eigen invulling. Het afschaffen van het vak ligt dan niet voor de hand. De minister reduceert het vak tot de culturele activiteiten en ziet daarmee over het hoofd dat in de contacturen op school (de lessen) nog vele extra aspecten van de culturele vorming aan bod komen. De minister zou, om de scholen meer vrijheid te geven op het HOE, kunnen volstaan met het schrappen van het aantal verplichte culturele activiteiten en alleen aan te geven dat culturele activiteiten een belangrijk onderdeel zijn van de culturele vorming die plaatsvindt via het vak ckv in het curriculum van de bovenbouw van havo en vwo.
- Geen vak CKV = niet gewenst door scholen: Scholen en docenten zijn voorstanders van het vak CKV. Scholen en docenten hebben vanaf het begin volop de gelegenheid gehad en aangegrepen om het vak aan te passen voor de specifieke situatie van de eigen leerlingen, de eigen school en de eigen regio. Dit plan voorziet niet in een wens of behoefte vanuit scholen, die juist enorm hechten aan de culturele vorming en aanpassing van het onderwijs aan de eigen context.
- In een land dat wereldwijd toonaangevend is in de creatieve industrie (een van de topsectoren "omdat de creatieve industrie nu al een sterke positie heeft en mogelijkheden om nog verder te groeien, is de sector door het kabinet aangewezen

als topsector. Dit houdt in dat de overheid samen met bedrijven en de wetenschap gericht in de sector investeert." - rijksoverheid.nl), een land met een rijke kunst- en cultuurhistorie, waar kunstenaars als Gebroeders van Limburg, Hiëronymus Bosch, Rembrandt van Rijn, Johannes Vermeer, Vincent van Gogh en Piet Mondriaan niet alleen tot ons cultuurhistorisch erfgoed behoren maar ook voor een enorme toestroom van toeristen zorgen, verdient kunst- en cultuureducatie een vaste plek in het hele onderwijs.

- Creatieve vermogens worden voor alle leerlingen in de eenentwintigste eeuw als belangrijke vaardigheden beschouwd, deze vermogens worden ontwikkeld via kunst- en cultuureducatie. Zo vraagt de creatieve industrie - een van de topsectoren, belangrijk voor economische groei in de toekomst - om creatieve denkvaardigheden. Kunstzinnige en culturele vorming stimuleert flexibel en divergent denken, cruciaal voor creativiteit en stimuleert daarnaast belangrijke vermogens als inlevingsvermogen en maatschappelijk betrokken denken. Eigenschappen die voor elk lid van de samenleving cruciaal zijn om goed te functioneren.
- Over leren en leerprocessen is veel wetenschappelijk onderzoek beschikbaar. In onderstaande citaten verwijzen we naar een aantal belangrijke resultaten uit wetenschappelijk onderzoek naar onderwijsleerprocessen ook in relatie tot kunst- en cultuureducatie. Daaruit blijkt duidelijk dat onderwijs, gegeven door goed gekwalificeerde, bevlogen vakdocenten in een vak dat een structurele plaats in het curriculum heeft, de beste garanties kan bieden voor kwaliteit.
- Als demissionair minister van Binsterveldt werkelijk vindt dat kunst- en cultuureducatie een verplichte taak van het onderwijs is, en als zij werkelijk naar kwaliteitsverbetering wil streven, dan kan zij deze onderzoeksresultaten eenvoudigweg niet negeren. Indien zij haar beleid op wetenschappelijke inzichten zou baseren, dan zou zij:
  - Ckv als vak behouden voor alle leerlingen in de bovenbouw van havo en vwo,
  - Ckv als vak verder uitbreiden naar de onderbouw en het primair onderwijs,
  - Ckv -en kunstvakdocenten nog beter faciliteren en stimuleren zich verder te professionaliseren,
  - en zou zij leerlingen in het profiel cultuur en maatschappij een reële kans moeten bieden om een kunstvak te kiezen met het oog op het ontwikkelen van belangrijke vaardigheden voor hun vervolgopleiding.

Dat zijn maatregelen die de kwaliteit werkelijk zouden bevorderen ten aanzien van de belangrijke taak van brede vorming, waaronder culturele -en kunstzinnige vorming. Het beleid in het huidige wetsvoorstel doet dat op geen enkele manier en zorgt daarmee juist voor het tegendeel: het verdwijnen van kunst- en cultuureducatie in het curriculum.

- "Kunst is zo oud als de mensheid zelf, het is onderdeel van iedere cultuur en het is een belangrijk domein binnen de menselijke ervaring, net als wetenschap, technologie, wiskunde en de geesteswetenschappen. Om die reden verdient kunst een belangrijke plek in het Onderwijs." Ellen Winner (o.a. Harvard Project Zero) en Vincent Lancri (analist en projectleider bij OESO)
http://www.cultuurparticipatie.nl/reports/jaarboek_2012-web.pdf, p. 127.
- Wij als Nederlanders zijn trots op onze lange geschiedenis als tolerant land. Dus waarom zouden we de creatieve leerlingen benadelen? Waarom zouden we ckv niet meer verplichten en bijvoorbeeld LO laten blijven? Waarom zouden we bezuinigen op de creatieve deel van leerlingen en ze zo niets meer meegeven voor de toekomst, behalve cijfers en vreemde talen.
Wat heb je aan Engels als Shakespeare geen rol meer speelt? Wat heb je aan Frans als Molière, de grote Franse toneelschrijver, niet meer behandeld wordt?
Voor heel veel leerlingen is ckv het hoogtepunt van de week. Kinderen die niet goed zijn in Engels, of in rekenen, of in LO, wachten een hele week op het moment dat zij

eindelijk kunnen schitteren. Het moment dat hun persoonlijke interesses eens worden aangesproken en zij eindelijk eens de leerlingen zijn die er wat van begrijpen. Onderwijs gaat pas echt leven met kunstonderwijs.